

21 KEDİDE SANAT TARİHİ

NIA GOULD

VakıfBank Kùltür Yayınları: 0033
Sanat: 003

21 KEDİDE SANAT TARİHİ
NIA GOULD

Özgün adı
A History of Art in 21 Cats
Türkçesi
Ebru Berrin Alpay

Yayın Müdürü
Dr. Hasan Aksakal

Tasarım ve Yayın Kimliği
Bülent Erkmen

Tasarım Uygulama ve
Yayın Standartları
Bariş Akkurt, BEK

Kapak Görseli
Nia Gould

Kitap Editörü
Dr. Erdem İlgi Akter

Sayfa Uygulama
Faruk Özcan

Son Okuma
Bilal Sâdi

Tasarım Danışmanlığı
BEK

VakıfBank Kùltür Yayınları

Büyükdere Caddesi

No: 97 – Kat 4

Şişli 34394 İstanbul

Telefon: 0 212 354 5730

www.vbky.com.tr – info@vbky.com.tr

Sertifika No: 40141

© Vakıf Pazarlama San. ve Tic. A.Ş., 2020

© Nia Gould, 2019

ISBN 978-605-7947-49-9

Kitabın Türkçe yayın hakları VakıfBank Kùltür Yayınları'na aittir. Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak sınırlı alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir elektronik veya mekanik araçla çoğaltılamaz. Eser sahiplerinin manevi ve mali hakları saklıdır.

Authorised translation from the English language edition published by LOM ART, an imprint of Michael O'Mara Books Limited.

Baskı

Ofset Yapımevi

Şair Sokak No: 4, Çağlayan Mahallesi, 34410

Kağıthane, İstanbul

Telefon: 0 212 295 86 01

Sertifika No: 45354

1. Baskı: Şubat 2020

21
KEDİDE
SANAT TARİHİ

İLLÜSTRASYONLAR
NIA GOULD

YAZARLAR
DIANA VOWLES
JOCELYN NORBURY

TÜRKÇESİ
EBRU BERRİN ALPAY

NIA GOULD

Nia Gould 2001 yılında profesyonel olarak tasarım yapmaya başladı ve 2008 yılında dünya çapında sanat, tasarım ve medya alanında ünlü bir üniversite olan Falmouth'dan Grafik Tasarım alanında üstün başarı derecesiyle mezun oldu. Halihazırda İngiltere'nin Devon şehrinde Niaski adlı bir tasarım stüdyosu olan Gould, tebrik kartlarından bez çantalara, minderlerden posterlere dek birçok farklı alanda kediseverler için özel tasarımlar yapmakta.

EBRU BERRİN ALPAY

1982 Ankara doğumlu olan Ebru Berrin Alpay TED Ankara Koleji'nden mezun olduktan sonra Hacettepe Üniversitesi İngiliz Dilbilimi bölümünde öğrenim gördü. Aynı üniversitede sanat tarihi alanında yüksek lisans yapan Alpay'ın çeşitli çevirileri bulunmaktadır.

21 KEDİDE SANAT TARİHİ

GİRİŞ

Sevdiğimiz ev kedileri olarak bilinen felis catus, tarih boyunca insanların yoldaşı olarak değer görmüş, kültürün ve zarıflığın simgesi olmuştur. Kediler kendilerine en yüksek payeyi veren Antik Mısırlıların hayal gücünü fethetmiş; Pablo Picasso, Claude Monet ve Georgia O'Keeffe gibi sanatçıların atölyelerinin en zarif süsü olarak yerlerini almıştır. O halde sanat tarihinde çıktığımız bu yolculukta, bize zı kültürden kedinin eşlik etmesi gayet uygun görünüyor. Antik Mısır ve Bizans sanatından Genç Britanyalı Sanatçıların [Young British Artists - YBA] uçuk ve akıl almaz başarılarla dolu dünyasına kadar en önemli sanat hareketlerini ve bunlara öncülük eden sanatçıları keşfedin. Kedigillerin zı temsilcisinin rol aldığı bu kitaptaki kedileri oluşturan unsurlara, bunların sanatçıların yapıtlarını ya da bir sanat akımının bakış açısını nasıl yansıttığına dair birer açıklama eşlik ediyor. Neden siz de kendi yaratıcı “keditavrınızı” geliştirirken bu unsurlardan ilham almayasınız ki?

Kitabın sonunda, kitapta yer alan sanatçıları ve akımları bir bakışta özetleyen, rehber niteliğinde bir zaman çizelgesi de var.

ANTİK MISIR

Bu kedinin küçük dağları ben yarattım tavrı ve krallara özgü kibirli edası Antik Mısır sanatının tipik özelliğidir. Antik Mısır'da kediler çeşitli tanrılarla ilişkilendirilerek bu benzerlikleri, heykeller ve tılsımlarla muhafaza edildi; resimleri duvar ve lahitleri süsledi.

Mısır sanatı, dekoratif bir amaca hizmet etmek yerine büyük ölçüde ruhani anlamı aktarma üzerine kuruluydu. Çoğunlukla ölümden sonraki yaşama olan inancı yansıttı. Lahitlerin üzerindeki betimlemeler ve duvar resimleri fazlasıyla stilizeydi ve bunların, gerçeğine benzemesi için kesinlikle bir çaba gösterilmedi; ister kedi, ister insan olsun.

Mısırlı sanatçılar betimledikleri kişilerin önemini ve mertebesini kullandıkları farklı renklerle ve figürleri birbirine oranla daha büyük ya da daha küçük resmederek belirtirdi. Böylece resme bakan kişi bu figürün tanrı mı, yoksa sıradan bir avcı kedi mi olduğunu kolaylıkla anlayabilirdi.

Bu lahit resimlerinin müstakbel izleyicileri çoğu kez bizzat ölümlerini kendisiydi. Dolayısıyla kendi lahit duvarında bu resimle karşılaşan bir firavun, kedi dostunun ona öbür dünyada eşlik edeceği düşüncesiyle lahinde huzur içinde yatabilirdi –tabii ki zavallı kedi öldürülmemiş, mumyalanmamış ya da merhum tiranın yanına defnedilmemişse.

GÖSTERİŞ Lİ GÖZLER

Mısır sanatında pek çok yerde karşımıza çıkan bu göz biçimi Horus'un Gözü olarak adlandırılır. Himayenin ve sağlığın simgesi olan Horus'un Gözü'nün büyü güçleri olduğuna inanılırdı. Bu göz, erken dönem Mısır tanrıçası Wadjet'in portrelerinde görülmekle birlikte, aslen gökyüzünün şahin başlı gök tanrısı Horus'la ilişkilidir.

RENK PALETİ

Antik Mısırlı sanatçılar genellikle altı renkten oluşan bir paletle çalışırdı: kırmızı, yeşil, mavi, sarı, siyah ve beyaz. Bu renklerin her birinin kendi sembolizmi vardı ve renklerin belirli bir bağlam içinde kullanılması gerekiyordu. Buradaki gururlu kara kedi ise yenilenme ve yeniden doğuşu simgeliyor.

*“Sen Yüce Kedi, tanrıların öcünü alan,
ve sözcüklerin yargıci ve hükümran efendilerin yöneticisi
ve kutsal çemberin hâkimi; sen hakikaten Yüce Kedisin.”
Krallar Vadisi'nden bir mezar yazısı*

LOTUS ÇİÇEKLERİ

Antik Mısır sanatındaki en önemli ideolojik simgelerden biri de lotustu. Lotus çiçekleri sabah açıp gece kapandığından ölüm ve yeniden doğuşla ilişkilendirildi. Ayrıca güneşi simgelemekte de kullanılan bir motifti.

Renklerin Mısır sanatındaki anlamları nelerdir?

PARILDAYAN HER ŞEY...

Altın, güneş ışığıyla ve Güneş Tanrısı Ra ile ilişkilendirildiğinden Antik Mısır'da çok değerliydi. Ayrıca dayanıklılığı sebebiyle sonsuz yaşam düşüncesiyle ilintiliydi. Sanatçılar asaleti yücelten yapıtlarında bolca altın kullanırdı.

MÜCEVHERLİ TASMA

Antik Mısırlılar için mücevher ve her tür takı büyük önem taşırdı. Sosyal statüsü ne olursa olsun tüm kadın ve erkekler hastalıklardan korunmak ve iyi şans getirmesi için takı takardı. Bunlar arasında en bilinen parça enli bir kolyedir –yaşam enerjisi verdiği inanan resimdeki şatafatlı tasma buna örnektir.

HİEROGLİF KUYRUK

Mısır hiyeroglifleri Antik Mısır'ın resmi yazı biçimiydi; her bir harf kendi içinde bir yapıt olarak düşünülebilirdi. Gördüğünüz gibi, buradaki Antik Mısır kedisi de en sevdiği şeylerden bazılarını tarif etmek için hiyerogliflerden yararlanıyor.

Kırmızı: yaşam, yıkım
Mavi: yeni hayat, doğurganlık
Yeşil: iyilik
Sarı: güneş, ebediyet
Beyaz: safiyet, kutsallık
Siyah: ölüm, yeraltı dünyası, yeniden diriliş

BAKIŞ AÇILARI

Figürler hem profilden hem de cepheden gösterildi. Böylelikle kedimiz profilden gösterildiği halde gözünü tamamen görebiliyoruz. Figürün mümkün olduğunca bütünü göstermek ölümden sonraki yaşama geçişin esas unsuru kabul edilirdi.